

TIMOTEI CIPARIU – THEORETICIAN AND FOLKLORIST***Aurelia Mariana MĂRGINEAN (NEAGOIE)****“1 Decembrie 1918” University of Alba-Iulia*

Abstract: The paper aims at presenting a less known research activity carried out by the great teacher and scholar from Blaj, Timotei Cipariu, which is collecting and studying folklore. As a child, guided by his mother and her love for traditions, Timotei Cipariu took part in every important moment of the traditional village life, displaying great interest in folk tales and traditions. Folklore does not only inspire him in writing poetry but also becomes a resource in his linguistic and literary research. His role in promoting interest in folklore and his urge to collect it, while also preserving the original forms, outperforms even his contribution as a theoretician and collector of folklore.

Keywords: folklore, Cipariu, collecting folklore, manuscript, followers.

Un muncitor, un cugetător și un om deplin, așa îl descrie Nicolae Iorga pe „bătrânul cu ochi vioi”¹, care a cuprins cu tainele minții sale atâtea domenii pe care le-a abordat cu succes, deschizându-ne nouă o drumuri ce nu au mai fost străbătute până atunci, înscriindu-se în seria personalităților enciclopedice, printre: Dimitrie Cantemir, Heliade Rădulescu, Bogdan Petriceicu Hașdeu, Nicolae Iorga sau Mircea Eliade.

Un savant desăvârșit, pasionat de studiul limbii române, de istorie, filosofie, literatură, teologie, poetică și stilistică, arheologie, publicistică, oratorie și multe altele în care a avut un rol de inițiator, Timotei Cipariu a răspuns cerințelor unei epoci de profunde transformări care urmăreau emanciparea națională, culturală și socială a românilor. A fost profesor (1825), preot greco-catolic (din 28 noiembrie 1827), canonic (1842), director al gimnaziului din Blaj (1854 -1875) vicar, poet, scriitor, autor de tratate și manuale, traducător, folclorist, conduce tipografia (1833-1863), editor de cărți și reviste, membru fondator a Societății Academice Române, primul mare lingvist român și cel mai de seamă reprezentant al latinismului. Umanist de talie europeană, erudit și poliglot, format în spiritul Școlii Ardelene, Cipariu a avut vocația unui om de știință însă a fost nevoit să ia parte și la lupta socială și politică din Transilvania, numărându-se printre liderii Revoluției de la 1848, dând astfel dovadă de patriotism desăvârșit. El se numără printre secretarii Adunării de la Blaj, de pe Câmpia Libertății, contribuind la elaborarea celor 11 puncte prezentate Adunării. Cipariu a fost un intelectual, un om politic și un neobosit militant cultural și social, un reprezentant de seamă al spiritului Blajului, luând parte la toate evenimentele naționale și culturale din secolul al XIX-lea.

Timotei Cipariu este considerat cea mai impunătoare figură culturală a Blajului, fiind un continuator al Școlii Ardelene care, prin activitatea lui și a celor pe care i-a călăuzit, au largit orizontul și au dat noi direcții curentului de idei inițiat la începutul secolului al XIX-lea prin cărturarii de la Blaj. Deși provine dintr-un mediu fără aspirații culturale, dintr-un sat mic de lângă Blaj, Pănade, Cipariu a fost un autodidact desăvârșit care a dat dovadă de o istețime însoțită de o memorie extraordinară de precisă.

În momentul apariției sale în cultura română, cele mai multe discipline erau la început de drum, iar oamenii erau foarte puțin pregătiți. Timotei Cipariu a apărut ca un „spirit

¹ Nicolae Iorga, *Câteva rânduri de „dincoace” în amintirea lui Timotei Cipariu*, în *Blajul, Vatră de istorie și cultură*, București, Editura Albatros, 1986, p.183.

ordonator, dător de direcție, care să introducă criterii sigure de judecată, de organizare, de primenire”².

Pe lângă toate meritele recunoscute deja, există și o latură mai puțin cunoscută a profesorului blăjean. Timotei Cipariu este și cel dintâi culegător de folclor din Transilvania și, deși interesul pentru folclor se manifestă încă din activitatea învățaților Școlii Ardelene, el este cel dintâi care își propune o activitate folclorică susținută, în primul rând pentru valoarea lui ca document lingvistic. Preocuparea adeptilor Școlii Ardelene pentru folclor deriva doar din dorința de combatere a superștițiilor, acordându-i-se astfel un rol moralizator, neconstituind un obiect de studiu în sine.³ Interesul lui Cipariu pentru folclor are la bază două motive: fascinația lui pentru simțul artistic al celor din popor, pentru modul în care aceștia transpuneau aspecte din existența lor cotidiană în diverse forme artistice, precum și priceperea cu care a intuit adevărata valoare a creațiilor populare în cadrul culturii.⁴ Luând parte la toate momentele importante din viața satului, Cipariu își dezvoltă o sensibilitate aparte pentru expresivitatea creației populare, care reda întreaga lume a țăranului român, cu toate sentimentele, aspirațiile și durerile acestuia. Marele profesor blăjean, Ștefan Manciușea, amintește și el despre activitatea din domeniul folcloric a lui Timotei Cipariu, subliniind faptul ca mama sa a fost cea care l-a îndrumat în descoperirea și prețuirea folclorului: „Timotei Cipariu, părintele filologiei române, a cules și el multe cântece, balade și hore din satul de naștere Pănade și din Sâncel. În amintirile pe care și le-a scris mai târziu spunea între altele că mama lui era vestită în tot satul deoarece știa atâtea cântece haiducești și lumești și că dânsul tocmai de la mama sa a primit în parte îndemnul de a le strânge și așterne pe hârtie. Puține din aceste produse poetice ale poporului, culese de Timotei Cipariu s-au publicat, cele mai multe păstrându-se până astăzi în manuscrise.”⁵ Mama sa, după cum însuși Cipariu mărturisește, „era și cântăreață și știa o mulțime de balade, care acum nu se mai aud. Când eram prunc, în toate serile [...] maică-mea ședea până târziu torcând la foc și, de nu era altul, eram io lângă dânsa ascultând-o cântând cântecul lui Manu –tâlhariul, a lui Petru din luncă și multe altele pe care le-am uitat. [...] Pre atunci nu știam ce valoare au asemenea cântări, încă și după ce am crescut mare nu am știut a le prețui să le adun din gura ei, iar când am știut a le prețui, cea gură armonioasă era amuțată sub pământ.”⁶ Prețuirea lor a venit mai târziu, după moartea mamei sale, în 1830, când el era profesor la școlile Blajului.

În opera sa, *Elemente de poetică, metrică și versificațiune*, precizează, referitor la poezia populară, că aceasta și-a firmat un stil propriu care influențează literatura ulterioară într-un asemenea grad încât se poate spune că literatura cultă este doar o continuare a celei nescrise. Cipariu exemplifică acest lucru cu literatura greacă: Homer a prins în opera sa limba și stilul poeziei populare, rămânând un model pentru totdeauna pentru greci. Există totuși, în concepția lui Cipariu și popoare, precum românii, care au fost nevoite a-și întemeia literatura cultă pe modele străine și nu naționale datorită poeziei populare „dure” și „fără gust”. Cipariu analizează și stilul popular, clasificând poezia populară românească în poezie epică, erotică și epigramatică, fiecare având un stil propriu. În cea epică se descriu, într-un stil *bărbătesc* și *expresiv* faptele eroice ale bravilor români, cea erotică este subapreciată de Cipariu care nu îi găsește alt merit în afara dulceței stilului și care este compusă în general de fete, iar cea epigramatică este cea în care se aud strigătele feciorilor între salt. Aceasta este plină de idei originale, însă de cele mai multe ori încalcă buna cuviință. Cipariu recunoaște meritele primei

² Mircea Popa, *Timotei Cipariu, Ipostazele enciclopedistului*, București, Editura Minerva, 1993, p. 8.

³ Cf. *ibidem*, p.191.

⁴ Cf. Stela Toma, *Timotei Cipariu. Scientia litterarum*, București, Academia Română. Fundația Națională pentru Știință și Artă. Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”, 2004, p.431.

⁵ Ștefan Manciușea, *Aici e pământul sfânt al Blajului*, Blaj, Editura „Buna Vestire”, 2003, p.92.

⁶ Timotei Cipariu, *Scrieri literare*, București, Editura Fundației Naționale „Satul Românesc”, 2005, p.52.

și ultimei categorii, invitând scriitorii să se inspire din aceste creații populare și să păstreze spiritul, originalitatea și stilul și pe care să se formeze poezia literară națională.⁷

Cipariu definește cântecul bătrânesc sau balada, doina și cântecul de lume, strigăturile. Acestea nu aduc elemente de noutate dacă le raportăm la cele formulate de Alecsandri, dar importanța lor constă în atitudinea favorabilă a autorului față de poezia populară.⁸

Timotei Cipariu începe să culeagă snoave, povești, anecdote și fragmente de cântece populare. Un manuscris din 1831 conține materiale din trei specii folclorice: povești, ghicitori și proverbe (cu zicători) dintre care , categoria proverbelor și zicătorilor ocupă cea mai mare parte. Se poate presupune că Cipariu le-a consemnat pentru a studia anumite aspecte de limbă.⁹

Ion Mușlea l-a făcut public și pe baza lui a făcut un studiu *Timotei Cipariu și literatura populară* (în *Cercetări etnografice și de folclor*, București Editura Minerva, 1971), prin care dovedește pionieratul lui Cipariu în acest domeniu.

În concepția lui Ion Mușlea, dintre toate creațiile și manifestările culturale populare, Cipariu a prezentat un interes deosebit doar pentru literatura populară, pe care o folosește ca sursă de inspirație și pentru creațiile sale poetice, nu pentru folclor în general, exceptând câteva cazuri izolate de superstiții, amintite sau prelucrate în încercările sale poetice. Întâlnim, astfel, pentru prima dată, un interes sistematic pentru literatura populară, după etapa Școlii Ardelene (care a avut în vedere paralelismul obiceiurilor românești cu cele romane), după activitatea lui Vasile Pop care se concentrează asupra obiceiurilor de înmormântare și după interesul manifestat de Gheorghe Lazăr pentru obiceiuri și superstiții.¹⁰

Astfel, creațiile folclorice notate de Cipariu în caiet cuprind 10 povestiri („fabule”, în accepțiunea lui Cipariu cu sensul de povești; lat. *fabula* = povestire) foarte scurte, pe teme diverse: viața Țiganilor, a vlădicilor, povești de spre animale sau fenomene meteorologice (4 basme despre animale, 4 snoave și 2 anecdote; Ion Mușlea a reprodus doar 6 dintre ele), 19 ghicitori (*cimilituri*) autentic populare pe care le înregistrează pentru prima oară în românește și care exprimă pe deplin înțelepciunea populară (ex. *Patru frați într-o cămașă-mbrăcați*, *Omul mitutel*, *Face gardu cinășel*.¹¹), proverbe, expresii și locuțiuni populare (172 de texte), care se constituie în prima culegere de acest tip din Transilvania (ex. *Unde nu te doare, nu te legi*; *De nu cură, pică*; *Nu arăta lupului pădurea*; *De unde nu-i foc, nu iasă fum*. *Câne de două uși*; *Cătu-i negru subt unghie*¹²), precum și șaisprezece cântece și strigături. Surprinde faptul că Cipariu notează și variante la unele proverbe și zicători, indicând termenii variabili ai tipului (*Nu-ți băga ciocul/ nasul/ flitul unde nu-ți fierbe oala*; *Știu că nu ți-o da pe buze/ de gură/ de nas*), ceea ce-l impune pe Cipariu ca fiind cel dintâi, în domeniul folcloristicii, care scoate în relief variabilitatea folclorului, însușirea lui de a fi adaptabil la intențiile creatorului (unele variante vehiculând chiar sensuri opuse: *Gura zîce, gura minte, ș-omul tot om de omenie – de nimic*).¹³

⁷ Cf. Timotei Cipariu, *Elemente de poetică, metrică și versificațiune*, în *Scientia Litterarum*, ediție de Stela Toma, București, Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, Institutul de Teorie Literară „G. Călinescu”, 2004, pp.72-73.

⁸ Cf. Gheorghe Vrabie, *Folcloristica românească. Evoluție. Curente. Metode.*, București, Editura pentru Literatură, 1968, p.61.

⁹ Cf. Ovidiu Bârlea, *Istoria folcloristicii românești*, Craiova, Editura Aius, 2010, p. 81.

¹⁰ Cf. Ion Mușlea, *Timotei Cipariu și literatura populară*, în *Studii de istorie literară și folclor*, București, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1964, pp.163-164.

¹¹ Ion Buzăși, *Schiță de istorie a preseii blăjene*, în *Blajul, Vatră de istorie și cultură*, București, Editura Albatros, 1986, p.433.

¹² *Ibidem*, p. 434-436.

¹³ Cf. Ovidiu Bârlea, *op. cit.*, p.81.

În culegerea sa mai apar și denumiri specifice zonei Târnavelor, toponime și antroponime: *Gabor, Gabor din Cergău/ Face bine, face rău/ Și totu-l ține Dumnezeu; Nu te grăbi cu urda-n Turda*.¹⁴

Volumul mic de texte folclorice adunate în acest material manuscris ne îndreptățește să considerăm că Cipariu nu ar fi avut intenția de a publica o colecție folclorică. Totuși, dorința de a tipări manuscrisul este exprimată într-o scrisoare adresată lui Barițiu în 1845, în care îi spunea că nu vrea să îi încredințeze materialul cules altora pentru că are alt gând cu ele. Sub îndrumarea lui Cipariu, Nicolae Pauleti, elevul său întocmește un manuscris în care adună versuri. O parte dintre acestea sunt preluate de Cipariu în culegerea sa. Pe când îi scria lui Barițiu, Cipariu avea și culegerea realizată de Pauleti pe care vroia să o folosească în cercetările lui lingvistice și din care a inserat exemple în manualele școlare.¹⁵

Mai târziu, Timotei Cipariu copiază, după mulți ani, în alt manuscris alte treisprezece texte, fără nicio indicație de sat, notând doar proveniența lor: *Cimilituri de la M.* Sursa lor este Ion Micu Moldovan, elev, prieten și colaborator al său, care era și el preocupat de culegerea textelor folclorice, pe care le adună împreună cu elevii săi de la Blaj. Cipariu îl sfătuiește și pe prietenul său Barițiu să introducă în cadrul *Foii pentru minte* însemnări de călătorie și creații folclorice, menite să ajute la o mai bună cunoaștere a spiritului poporului nostru. Barițiu duce și mai departe acest proiect și publică producții populare făcând apel la public pentru a descoperi autorul sau îi îndeamnă pe toți cititorii să culegă obiceiuri, povestiri, proverbe și ziceri românești sau cântece populare și să le trimită redacției pentru a fi publicate.

În unele momente s-a putut întrevădea și o atitudine depreciativă a lui Cipariu față de poezia populară. Enea Hodoș ilustra acest lucru printr-un pasaj din *Compendiu de gramatica limbii române* (1855) unde Cipariu pune baladele sârbești deasupra celor românești. De asemenea, Cipariu susținea împrumuturile din limba latină și polemiza cu scriitorii moldoveni care recomandau modelul popular.¹⁶ Această notă de subapreciere este subliniată și de D. Caracostea în cursul său despre balada populară românească sau de Enea Hodoș, elevul lui Ion Micu Moldovan. Cipariu susținea dezvoltarea culturii și limbii noastre literare prin îmbogățirea cu împrumuturile din limba latină, soluție adoptată de popoarele Europei la începutul culturii lor naționale. Totuși este evidentă atitudinea forțată și exagerată a lui Cipariu în scopul de a apăra punctul de vedere latinist.¹⁷

Cu toate acestea, Cipariu și-a dovedit, în repetate rânduri, interesul pentru creațiile populare atât din punct de vedere filologic, cât și literar. Astfel, acesta încearcă să redea forma cât mai exactă a textului pe care nu îl corectează, subliniind astfel expresivitatea limbajului popular. „...importantă este indicația metodologică despre culegerea folclorului; se ridică împotriva celor care îi alterează autenticitatea”¹⁸: „Spre zâsul scop e de lipsă continuarea adunării poeziilor populare, însă cu mai mare cruțare a textului original, de cum s-a făcut până acum. Schimbările textului, care unii editori le-au făcut în edițiunile lor, pot fi adesea fără gust și în loc de a îndrepta, cum li se pare, numai strică. [...] În care parte, este a păzi ca un principiu: ca poezia populară să rămână populară, nu literară.”¹⁹. Contribuția lui Cipariu la valorificarea folclorului românesc este una foarte importantă deoarece, prin introducerea doinelor, baladelor și strigăturilor în manualul său de teorie literară, *Elemente de poetică*,

¹⁴ Cf. Mircea Popa, *op. cit.*, p.191-193.

¹⁵ Cf. Ovidiu Bârlea, *op. cit.*, pp.81-82.

¹⁶ *Ibidem*, p.83.

¹⁷ Cf. Ion Mușlea, *op.cit.*, pp. 164-165.

¹⁸ Cf. Ovidiu Bârlea, *op. cit.*, pp.83-84.

¹⁹ Timotei Cipariu, *Elemente de poetică, metrică și versificațiune*, în *Scientia Litterarum*, ediție de Stela Toma, București, Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, Institutul de Teorie Literară „G. Călinescu”, 2004, p.73.

metrică și versificațiune, Cipariu arată elevilor că doinele și strigăturile de pe Târnave se pot ridica la nivelul poeziilor culte ale lui Alecsandri, Bolintineanu sau Alexandrescu.²⁰ Cipariu folosește atât versuri din aceste creații populare, cât și versuri din poeziile lui Alecsandri, Bolintineanu sau Mureșianu, pentru a ilustra diferite concepte de versificație.²¹

Analizând formele poeziei populare, Cipariu dezvăluie câteva aspecte caracteristice acesteia. În ceea ce privește cadența, Cipariu distinge două forme: strânsă și laxă; poeziile populare românești preferând cadența laxă / asemănățiunea: *Leliță, leliță! / - T-auz neiculiță./ Dacă mă auzi/ De ce nu-mi răspunzi?/ Că-i demult de-aseară,/de când stau pe-afară...*²², Tot el remarcă frecvența versului introductiv *frunză verde de.../ a...*, pe care îl regăsește și în poeziile populare ale toscanilor (*Frunză verde a lemnului! / Nu crede a ficiorului; Frunză verde de chirean/ am un bădiț roșian; Frunză verde bob și linte/ descunună-mă părinte;*), refrenul (pe care îl numește *cunună*), despre care afirmă că poate fi independent (*Doină, doină și-o doina-re*) sau integrat în strofă. Cipariu este cel care scoate în evidență pentru prima dată silaba de completare în versul popular catalectic, de 5 sau 7 silabe. Cipariu exemplifică această teorie cu cea mai frecventă silabă utilizată în aceste cazuri, *-re*, când versul se termină cu o vocală, iar semivocalele *i*, *u*, devin vocale. Acest fenomen va fi trecut cu vederea și va fi remarcat abia la începutul secolului al XX-lea de cei care vor culege textele poetice împreună cu melodiile lor.²³

Influența folclorică își pune amprenta și în compozițiile poetice ale lui Cipariu unde pătrund diverse motive folclorice. Astfel, poezia *S[în] Giorgiu* este o îmbinare a planului real cu planul fantastic dominat de *strigoaie* împotriva căreia obiceiul spunea să porți pălărie și să pui *un fir de ai în gură de serpe-nmugurit: Ce-mi fu să văz odată! / Pe toată biata vacă o babă călărea..* Aceste imagini sunt redată din memoria afectivă a autorului care cunoștea aceste credințe deșarte ale satului feudal din copilăria sa. Poezia *Mormântul* ilustrează imaginea focului aprins în curte și masa morților din sâmbăta mare: *În Sâmbăta cea Mare, dingios, în acel sat/ Când lumea priveghează în astă noapte sfântă,.../În jur de foc în curte-i, ce arde-nflăcărat,/ la masa cea cu pâne și paus încărcată....* Alte poezii precum *O zi de ajun* sau *Dorul* aduc în discuție descântecul, datul în bobi sau alte credințe de acest gen²⁴: *..copila s-a jurat/ Pe brazi și pe viorele, / Floricele din vâlcele,/ Jurământ înfricoșat.(Dorul); Tămâie pune-n gură și suflă „huși, huși, huși”(O zi de ajun)*. Poeziile cipariene de factură populară, utilizează diverse mijloace populare precum simplitatea liniei melodice, interogația populară, motive, sintagme, imagini poetice specifice etc: spre exemplu, poezia *Codrul* este compusă din 8 strofe, fiecare începând cu formula *frunză verde*: *Frunză verde de seară/ cântu-i despre primăvară/ și plugariul iese-afară/ și din zori și până-n seară/ mână boii și tot ară./ Frunză verde dintre spice,/ unde te duci, măi voinice/ cu pușcuța cu alice?..*²⁵.

Chiar dacă a renunțat să mai compună versuri, Cipariu s-a dedicat studiului poeziei populare din punct de vedere științific și teoretic: determinarea valorii și a rolului pe care îl poate avea în dezvoltarea literaturii și culturii naționale. Cipariu consideră că literatura populară, prin spiritul, stilul și originalitatea ei, este o sursă de inspirație pentru scriitori, pe baza ei putându-se dezvolta o poezie literară națională.

²⁰ Cf. Mircea Popa, *op. cit.*, p.194-197.

²¹ Vezi Timotei Cipariu, *Elemente de poetică, metrică și versificațiune*, în *Scientia Litterarum*, ediție de Stela Toma, București, Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, Institutul de Teorie Literară „G. Călinescu”, 2004, pp.116-140.

²² Cf. *ibidem.*, pp.118-119.

²³ Cf. Ovidiu Bârlea, *op. cit.*, p.84.

²⁴ Cf. Ion Mușlea, *op.cit.* pp. 179-180.

²⁵ Stela Toma, *Folclorul în Timotei Cipariu*, *Scientia litterarum*, București, Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, Institutul de Teorie Literară „G. Călinescu”, 2004, pp.431-441.

Motivat fiind de pasiunea sa pentru limbă, Cipariu s-a apropiat de creația populară, deschizând noi direcții de cercetare în istoria folcloristicii române.

Astfel, Nicolae Pauleti, poet, traducător și culegător de folclor, rămâne în conștiința posterității autorul culegerii de lirică populară, *Cântări și strigături românești de cari cântă fetele și ficiorii jucând*. El realizează această culegere ce cuprinde 319 texte în 1838, în timp ce era student la Seminarul Teologic la Blaj. Apelul lui George Barițiu publicat în *Foaie pentru minte* care viza strângerea creațiilor populare apare după ce Pauleti își începe activitatea sa de culegător de folclor în Roșia de Secaș. Astfel, se presupune că Pauleti culege aceste creații la îndemnul profesorului său, Timotei Cipariu. În favoarea acestei supoziții vin și cuvintele de încheiere ale caietului: *Cu acestea – îndeplinind pofta și porunca Ci(nstit) Dt(ale); și grației Ci(nstit) Dt(ale) comândându-mă – rămâiu al Ci(nstit) Dt(ale) în M.B. 1838 umilit șerb N. Pauleti m.p.* În culegerea sa apar și diferite variante ale aceluiași text ceea ce demonstrează că a fost cules de la două persoane diferite. Acest fapt infirmă varianta că această culegere ar fi doar un caiet personal de însemnări.²⁶

Un alt continuator al lui Cipariu în domeniul folcloristicii este și canonicul și prepozitul Ion Micu Moldovan, cel mai apropiat și credincios ucenic eruditului profesor. Acesta, deși nu a fost folclorist, îi îndeamnă pe școlarii săi să culegă versuri populare, doine, strigături, pe care le va strânge, în lucrarea *Doine și strigături din Ardeal*. Cu toate că nu se bucură de un renume în folcloristica românească, Ion Micu Moldovan este „promotorul celei mai însemnate colecții de lirică populară din Transilvania”²⁷

Preot, pedagog și folclorist, Alexiu Viciu, urmând metoda inițiată de Cipariu, a fost interesat permanent de folclor încă din 1872 și, la sugestia lui Ioan Micu Moldovan, profesorul său, și-a îndemnat elevii să culegă basme, tradiții, istorisiri, legende, ghicitori, doine, colinde, hore, datini, credințe etc. Alexiu Viciu a tipărit în volum *Colinde din Ardeal. Datini de Crăciun și credințe poporane* (1914), o culegere de 155 de colinde religioase, 112 colinde sociale și 39 de urări la daruri, toate pe cale de dispariție. Partea cea mai valoroasă a colecției o constituie studiul introductiv în care descrie obiceiul colindatului și care este urmat de o parte comparativă, nu foarte extinsă, cu repertoriul maghiar și slav.

În concluzie, rolul lui Cipariu în domeniul folcloristicii este incontestabil. Este primul culegător de folclor din Transilvania, dovedind o sensibilitate aparte pentru expresivitatea creației populare, promovând atitudinea sa favorabilă față de aceasta. Cipariu folosește folclorul atât ca document lingvistic, în studiile sale, cât și ca sursă de inspirație pentru creațiile sale poetice, considerând că folclorul poate constitui o bază pentru dezvoltarea poeziei literare naționale, atâta timp cât scriitorii păstrează spiritul, originalitatea și stilul acestuia. Cipariu analizează stilul popular ilustrând aspectele caracteristice ale acestuia: este primul care scoate în evidență pentru prima dată silaba de completare în versul popular catalectic, de 5 sau 7 silabe, lucru trecut cu vederea și observat abia la începutul secolului al XX-lea. De asemenea, el definește diferite specii populare precum: cântecul bătrânesc, balada, doina și strigăturile și scoțând în evidență variabilitatea folclorului și adaptabilitatea lui la intențiile creatorului. Profesorul blăjean îndeamnă la culegerea folclorului, prin păstrarea formei originale, rolul său în promovarea interesului pentru folclor surclasând chiar contribuția lui în domeniul culegerii operelor populare sau ca teoretician al folclorului. Îndemnul său nu a rămas fără ecou în rândul elevilor săi care vor deveni continuatori ai lui Cipariu în domeniul folcloristicii. Metoda sa de culegere a folclorului prin elevi a dat roade creându-se un adevărat curent, direcție în care pot fi amintiți: Nicolae Pauleti, Alexiu Viciu, Ioan Micu Moldovan (care transformă această metodă într-un adevărat principiu metodologic în folcloristică), Enea Hodoș și scriitorul Al. Ciura.

²⁶ Cf. Ovidiu Bârlea, *op. cit.*, p. 89.

²⁷ Ovidiu Bârlea, *op. cit.*, p. 251.

BIBLIOGRAFIE:

1. Bârlea, Ovidiu, *Istoria folcloristicii românești*, Craiova, Editura Aius, 2010.
2. Buzuși, Ion, *Schiță de istorie a presei blăjene*, în *Blajul, Vatră de istorie și cultură*, București, Editura Albatros, 1986.
3. Cipariu, Timotei, *Elemente de poetică, metrică și versificațiune*, în *Scientia Litterarum*, ediție de Stela Toma, București, Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, Institutul de Teorie Literară „G. Călinescu”, 2004.
4. Cipariu, Timotei, *Scrieri literare*, București, Editura Fundației Naționale „Satul Românesc”, 2005.
5. Iorga, Nicolae, *Câteva rânduri de „dincoace” în amintirea lui Timotei Cipariu*, în *Blajul, Vatră de istorie și cultură*, București, Editura Albatros, 1986.
6. Manciulea, Ștefan, *Aici e pământul sfânt al Blajului*, Blaj, Editura „Buna Vestire”, 2003.
7. Mușlea, Ion, *Timotei Cipariu și literatura populară*, în *Studii de istorie literară și folclor*, București, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1964.
8. Popa, Mircea, *Timotei Cipariu, Ipostazele enciclopedistului*, București, Editura Minerva, 1993.
9. Toma, Stela, *Folclorul în Timotei Cipariu*, *Scientia litterarum*, București, Academia Română. Fundația Națională pentru Știință și Artă. Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”, 2004.
10. Vrabie, Gheorghe, *Folcloristica românească. Evoluție. Curente. Metode.*, București, Editura pentru Literatură, 1968.

Această lucrare / articol a beneficiat de suport financiar prin proiectul „Doctorat European de Calitate - EURODOC” Contract nr. POSDRU/187/1.5/S/155450. proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013.